

Sendt med e-post til familie-kultur@stortinget.no
kopi til komiteleder Svein Harberg – svein.harberg@stortinget.no
kopi til saksordfører Kårstein Eidem Løvaas – karstein.lovaas@stortinget.no

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Oslo, 19. mai 2015

Prop. 69 L (2014-2015) – manglende samsvar med EØS-retten

Kopinor er en forvaltningsorganisasjon som inngår avtaler om kopiering og bruk av åndsverk innenfor undervisning og andre virksomheter (se www.kopinor.no). Når vi nå henvender oss til komiteen, er det for å gjøre oppmerksom på at Prop. 69 L's forslag om subsidiær nemndslisens etter vår mening ikke vil være forenlig med EØS-retten, og at proposisjonens vurdering bygger på feilaktige premisser og derfor er uriktig.

Forslaget går ut på å innføre (i åndsverkloven § 38) en regel om at når partene ikke ved forhandlinger eller mekling kommer fram til en kopieringsavtale for undervisningsvirksomhet, «*kan hver av partene kreve at tillatelse til og vilkår for eksemplarframstilling etter § 13b på bindende måte avgjøres av en nemnd*». Ifølge en tilføyelse i § 13b skal en slik tillatelse ha samme virkning som en avtale som utløser avtalelisens. Avtalelisens betyr at avtalen blir bindende også for rettighetshavere som *ikke* er tilsluttet organisasjonen som inngår avtalen.

En frivillig forhandlet avtale som utløser avtalelisens gir en vesentlig videre adgang til kopiering enn det som ifølge EUs opphavsrettsdirektiv¹ kan tillates ved lov eller vedtak av offentlig myndighet. Direktivet gir en *uttømmende* liste over unntak og begrensninger som kan fastsettes ved lov eller vedtak av offentlig myndighet. Avtalelisensen er imidlertid ansett som uproblematisk fordi den er en ordning «*som gjelder forvaltning av rettigheter*» (Direktivets fortale pkt. 18), noe som per definisjon utøves gjennom *avtaler*.

I proposisjonen (i punkt 4.2.3.2 *Forholdet til EØS-retten*) begrunner departementet sin vurdering av hvorvidt en subsidiær nemndslisens vil være forenlig med EØS-retten utelukkende ved å vise til at et «*tilsvarende regelverk*» gjelder i Danmark:

«Opphavsrettsdirektivet har ifølge fortalen punkt 18 i utgangspunktet ingen innvirkning på forvaltning av rettigheter i form av avtalelisenser. Departementet viser til at Danmark gjennomførte en tilsvarende endring i 2007 (i kraft fra 2008), og at denne løsningen etter dansk rett anses forenlig med EU-reglene. Departementet antar derfor at forslaget ikke vil være i strid med opphavsrettsdirektivets rammer. Departementet viser også til at den danske ordningen er videre enn forslaget her. I Danmark gjelder de tilsvarende reglene også for andre områder enn opplærings- og utdanningsområdet, jf. § 47 stk. 2 i den danske lov om opphavsrett.»

Det er imidlertid ikke slik at den danske ordningen tilsvarer den som er foreslått i Prop. 69 L. Vi vil hevde at den foreslåtte norske ordningen vurdert opp mot direktivet er langt mer inngripende og vidtgående enn den danske.

¹ EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2001/29/EF av 22. mai 2001 om harmonisering av visse sider ved opphavsrett og beslektede rettigheter i informasjonssamfunnet.

MEDLEMSORGANISASJONER

Den norske Forfatterforening
Den norske Forleggerforening
Fagpressen
Forbundet Frie Fotografer
GRAFILL (Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon)
Mediebedriftenes Landsforening

Musikkforleggerne
NOPA Norsk forening for komponister og tekstforfattere
Norges Fotografforbund
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
Norsk Journalistlag

Norsk Komponistforening
Norsk kritikerlag
Norsk Oversetterforening
Norsk Redaktørforening
Norsk Revyforfatterforening
Norsk Tidsskriftforening

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
Norske Billedkunstnere
Norske Dramatikeres Forbund
Norske Kunsthåndverkere
Ny Musikk's Komponistgruppe

ADRESSE

Postboks 1663 Vika, 0120 Oslo
Tlf.: 23 10 74 00 Faks: 23 10 74 10
E-post: kopinor@kopinor.no
Bankgiro: 5005.05.79848
Org.nr.: 964250340

www.kopinor.no

Hva slags vedtak det danske Ophavsretslicensnævnet kan fatte i medhold av Ophavsretsloven § 47 annet ledd framgår av bestemmelsene som det vises til der. Om dette heter det i lovens § 13 som gjelder avtalelisens for bruk i undervisningsvirksomhet:

«Opstår der spørgsmål om, hvorvidt en organisation, der efter § 50, stk. 4, er godkendt til at indgå aftaler omfattet af stk. 1, stiller urimelige vilkår for at indgå aftale, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Nævnet kan fastsætte vilkårene, herunder vederlagets størrelse.»

Nævnet kan altså bare prøve om vilkår som en part har satt for inngåelse av avtale er urimelige og i så fall fastsette vilkårene som skal gjelde for en avtale. Om partene så vil inngå avtale i samsvar med vedtaket, er dermed overlatt til dem å avgjøre. På avtalelisensområdene som det vises til i § 47 har nævnet ikke myndighet til å gi tillatelse til bruk, slik det norske lovforslaget legger opp til.

Etter forslaget i Prop. 69 L skal ikke vederlagsnemnda ta stilling til om vilkårene for å inngå en avtale er urimelige (og i så fall sette andre vilkår som partene deretter kan velge å inngå avtale etter); nemnda skal med umiddelbar bindende virkning kunne gi tillatelse til bruk av verk og fastsetter da samtidig vilkårene for bruken. Det er altså en vesensforskjell mellom den foreslåtte nemndslisensordningen og det danske regelverket. Den danske ordningen forutsetter at rettighetshaverorganisasjonen(e) er villig til å tillate kopiering av visse typer materiale (f.eks. bøker), i en viss form (f.eks. fotokopiering eller skanning) og i et visst omfang (f.eks. inntil 15 % av sidetallet), men at det er uenighet om vilkårene for å inngå en slik avtale. Å gi nemnda kompetanse til å gi direkte tillatelse etter begjæring fra av en av partene, slik det er foreslått i Prop. 69 L, er altså noe helt annet. Proposisjonen sier dessuten ingenting om hva vederlagsnemnda kan eller ikke kan gi tillatelse til. Dermed vil nemnda kunne gi tillatelse til bruk som rettighetshaverne verken vil eller kan tillate, noe som framstår som ytterst betenkelig.

Den danske ordningen kan sies å være forenlig med direktivet fordi den nettopp forutsetter at partene faktisk inngår en avtale som tillater eksemplarframstilling innenfor nærmere fastsatte rammer. En nemndslisens, altså en tillatelse gitt av en nemnd som er tillagt myndighet ved lov, ikke ved (voldgifts)avtale mellom partene som definerer hva nemnda har myndighet til, kommer åpenbart i en annen stilling. Forvaltning er noe som utøves av rettighetshavere eller deres representanter, og bare av dem. Det er utelukkende når rettighetshaverorganisasjonen(e) samtykker til at tillatelse gis av nemnd, at en nemndslisens kan likestilles med en avtale og dermed gis avtalelisensvirkning slik at også utenforstående rettighetshaveres verk er omfattet.

På bakgrunn av det manglende samsvar med EU-retten som vi her har redegjort for, anmoder vi komiteen om at forslaget til ny § 38 fjerde ledd og § 13b første ledd endres, som et minimum slik at nemnda ikke gis kompetanse til å gi selve tillatelsen.

Vi står gjerne til disposisjon for nærmere orientering og utdyping.

Vennlig hilsen
KOPINOR

Yngve Slettholm
adm. direktør